

KULTŪRA

MENAS LITERATŪRA MOKSLAS

2009 BIRŽELIO 13 d.

DRAUGO ŠEŠTADIENINIS PRIEDAS

Nr. 112 (24)

Pastabos pačiam sau

Reikia turėti vilties

Tik nusistebėti galime, koks įžvalgus buvo mūsų klasikas Kristijonas Donelaitis, susiejęs žiemą su rūpesčiais, pavasarį – su linksmybėmis, o vasarą – su darbais. Lyg būtų matęs dabartinę mūsų politikos padėtį. Iš tiesų, žiema buvo sunki. Darbai vyko netgi naktį – taigi nėra ko norėti, kad nebūtų klaidų. Tačiau ar reikėjo nieko nedaryti?.. Kaip nedarė socdemai, švaistę pinigus į dešinę ir į kairę, praskolinę valstybę, o Kirkilas netgi žadėjo apskusti D. Grybauskaitę Europos komisarui, nes ji kaltino Lietuvos vyriausybę neveiklumu ir trumparegiškumu. Nebūtų buvę žiemos rūpesčių, tai dabar būtume toje pačioje duobėje kartu su Latvija – jos vyriausybė nieko nedarė, užtat dabar jau kalbama apie lato devalvavimą. Tai gal visgi nereiktų koneveikti žiemos rūpesčių, o džiaugtis, kad kažkas buvo daroma?.. Juolab kad net kai kurie opozicinių partijų atstovai šiandien pripažįsta, kad vyriausybė veikė tikslingai, aišku, ne be klaidų. Bet juk klaidas galima ištaisyti. Svarbiausia – kad vyko darbas.

Pavasario linksmybės irgi buvo tokios, kad žmogus nežinojai, ar verkti, ar juoktis. Diržų veržimo politika sukėlė protestą bene tarp visų visuomenės sluoksnių. Tačiau atsirado ir vilties kibirkštelių – juk pavasaris yra gyvybingumo metas, energijos skleidimasis. Lietuvos žmonių valia išrinkta Lietuvos prezidentė D. Grybauskaitė yra pasakiusi, kad galbūt užteks veržtis diržus. Kad nieko tragiško neatsitiks, jei biudžeto deficitas sieks penkis, o ne tris procentus, kaip numatyta. Kad Lietuvai nėra būtinybės skolintis iš Tarptautinio valiutos fondo – o jeigu tokios būtinybės nėra, tai vadinasi, padėtis nėra beviltiška. Be to, ir nedarbo augimas šiek tiek sumažėjo. Galbūt tai nėra didelis džiaugsmas, bet vis tiek – tai viltis. Šiokie tokie pragiedruliai. Reikėtų tuo džiaugtis. Reikėtų džiaugtis, kad įvyko, pavyzdžiui, Poezijos pavasaris, kurio renginių gausa aprėpė visą Lietuvą ir netgi užsienį. Kad vis tiek išlikome Europos kultūros sostine – tegu ir skandalų apsuptyje. Kad minime Lietuvos tūkstantmečio vardą. Kad esame gyvi ir gyvybingi, nepaisant sunkių gyvenimo aplinkybių. Juk varnų ir pelėdų mums dar šaudyti nereikia, kad nemirtume badu.

Tačiau reikėtų nepamiršti, kad laukia vasaros darbai. Pakankamai sunkūs ir atsakingi, – bet jeigu norime, kad įžiebta viltis neužgestų, turime tuos darbus atlikti. Ir nereikia tikėtis, kad krizė baigsis greitai ir laimingai. Kad neatsiras tokių, kurie nenorėtų įvaryti pleišto tarp naujosios prezidentės ir vyriausybės, siekdami, kad šie konfrontuotų ir tai keltų destruktiją, kuri jiems būtų naudinga. Bet žmonėms veikiausiai užteks proto tai suprasti. Ir dirbti tuos vasaros darbus.

Ir reikėtų nepamiršti, kad balsai, juodinantys ir peikiantys ne tik vyriausybės darbus ir numatomą naujosios Lietuvos prezidentės politiką, valstybę ir valstybingumą, bet koki ryžtingesnį žingsnį iš krizės zonos ir atbalsio susilaukusius projektus, o ypač – nepopuliarią diržų veržimo programą, trokšta linksmybių ir gėrybių anaipol ne paprastiesiems Lietuvos piliečiams. Taip elgiasi tie, kuriems destruktija ir suirutė valstybėje naudinga. O naudinga ji tiems, kurie plauna pinigus. Žiniasklaidoje nemaža atvejų, kai beveik plika akimi matoma dabartinės vyriausybės klaidų eskalacija, beveik neprabylant apie tai, ką pozityvaus vyriausybė iki šiol yra nuveikusi. O kad pozityvių dalykų nuveikta – tai faktas. Nes jau nutilo ką tik sklendusios kalbos apie paskolas iš Tarptautinio valiutos fondo ir lito devalvavimą.

Reikėtų atsiminti, kad krizė nėra tik lokalus, vien Lietuvai būdingas reiškinys. Ir nesiekime jos tik su materialine padėtimi. Nepamirškime dvasinės piliečių būklės – krizė labiausiai atsispindi čia. Ir pirmiausia reikėtų įveikti nepasitikėjimą savo jėgomis ir valstybe, tikėti permainingomis. Juolab kad rytoj minėsime birželio 14-ąją, Gedulo ir vilties dieną. Prisiminsime laiką, kai valstybė buvo sunaikinta, o jos piliečiai – padalinti. Šie prisiminimai turėtų ne tik liūdinti, bet ir suteikti užsispyrimo ir tikėjimo savo ir visos tautos gyvybingumu.

Renata Šerelytė

M. K. Čiurlionis. Iš dienoraščių.

Kitame numeryje:

- K. A. Trimakas. Kai nušvitęs angelu sutemsta demonu.
- Audronė Girdzijauskaitė. Sovietinio teatro grimasos.
- Liongino Baliukevičiaus „The Diary of a Partisan“.

Redaguoja Renata Šerelytė rainbow.vilnius@gmail.com
Maketuoja Jonas Kuprys

Skulptorius Vilmantas Adamonis. „Angelas“.

Žmogus turi savo dvasią ir myli ją; žmogaus dvasia yra jo Dievas, žmogaus dvasia yra pasaulio valdovė; žmogaus dvasia yra pasaulio grožis; žmogaus dvasia yra pasaulio dvasia; žmogaus dvasia yra dalelės žemės – jo kūno – sargas; žmogaus dvasia yra jo Dievo dalelė; visos žmonių dvasios yra vienas Dievas, o Dievas yra dvasia. Dievas sutvėrė pasaulį, žemę, dangų, žvaigždes ir šaltinį žemėje. Iš šaltinio vanduo visur teka: per akmenis, per smiltis, per uolą, visą žemę iš vieno šaltinio aplanko.

Geras šaltinis – geras vanduo, aš ten lėksiu, (kur) visa naujais rūbais parėdyta laukia, o čia virš bažnyčios, virš namų didelė paukštė skrenda, vienu sparnu debesis praskiria, ir saulė teka, ir yra pirma Velykų diena.

Žmonės prisimena šaltinį, iš kur jie kilę, ir kalba: grįžkim prie mūsų vieno šaltinio.

Šio šeštadienio Kultūros turinys

- 1–as psl. Renata Šerelytė. Reikia turėti vilties.
- 2–as psl. K. A. Trimakas. Kraštutinis feminizmas D. Brown romane.
- 3–as psl. Danielius Mušinskas. Dvi novelės.
- 4–as psl. R. M. Lapas. Jis – lietuviškasis John Philip Sousa!
- 5–as psl. C. S. Lewis. Viltis.
- 6–as psl. Anelė Butkuvienė. Neužmirštuolių kryžius.
- 7–as psl. Aldona Žemaitytė. Po Valkininkų angelo sparnais.
- 8–as psl. Jurgita Raškevičiūtė. Laima Jonutytė New Yorke.

Kraštutinis feminizmas Dan Brown romane

KĘSTUTIS A. TRIMAKAS

Ne per seniausiai išleista amerikiečio Dan Brown knyga „Da Vinčio kodas“ susilaukė nepaprasto pasisekimo. Stebėtinai greitai ji buvo išversta į 50 kalbų (viena iš jų – lietuvių); išspausdinta ir parduota apie 46 milijonus egzempliorių. Teigiama, kad tai viena labiausiai minimų, skaitomų, komentuojamų ir diskutuojamų knygų visais laikais. Žiniose rašyta, kad turistai ir „maldininkai“ būriais lanko tas vietas, pastatus ir šventoves, kurios minimos „Da Vinčio kodo“ knygoje, net ir tuo atveju, kai tose šventovėse pakabintos iškabos skelbia, kad jose nėra tų paslaptinių dalykų, apie kuriuos rašoma knygoje. Dėl šio romano ir pagal jį pagaminto filmo populiarumo jo autorius „Time“ žurnalo 100 asmenų sąrašė išrinktas kaip vienas įtakingiausių 2005 m. pasaulio žmonių. Kas toje knygoje sukėlė tokį didelį susidomėjimą?

Knyga (rimtai ar nerimtai) perrašo krikščionybės istoriją, kartu bandydama pakeisti pačios krikščionybės esmę. Ir tai nėra istorinis veikalas, o romanas. Jis vaizduoja, pasakoja, kas įvyko, bet istorijos tėkmėje buvo ir tebėra užslėpta paslaptis, nors praeityje buvo bandyta ją atidengti. Labiausiai kaltinama pati Katalikų Bažnyčia. Ji persekioja ir net žudo tą paslaptį slepiančius, tuo labiau – tą paslaptį atidengiančius. Ta paslaptis – tai, kad Jėzus (ne Dievo sūnus, o tik žmogus) turėjo draugę (ar žmoną) Mariją Magdalię, kurią buvo paskyręs savo bendrijos vadove, bet, Jam mirus, Jo pasekėjų vyrų buvo nušalinta bei persekiota. Vietoj jos įsigalėjo Petras ir kiti vyrai, o Romos imperatorius Konstantinas vyrų pakeistą Jėzaus mokslą pavertė valstybine religija. Įsidėmėtina dar, kad Mariją Magdalię turėjo dukrą iš Jėzaus, taip kad iki šių dienų yra išlikę palikuonių, kuriuos visais laikais Bažnyčia persekiojo, persekioja ir persekios, net žudys.

Žinoma, visa tai yra išgalvota (Brown daug ką „pasiskolino“ iš kitų). Jokių istorinių įrodymų nei jis, nei kiti neturi, tačiau jiems lengva teigti, kad visi praeities pėdsakai buvo sunaikinti Marijos Magdaliės priešų, istorinės bažnyčios. Taigi, lengva bet ką išsigalvoti, o tada teigti, kad visi įrodymai yra dingę arba specialiai sunaikinti.

Tam tikra prasme nebūtų reikalo čia diskutuoti. Bet vis dėlto yra tuo tikinčių žmonių. Tenka pripažinti, kad toks tikėjimas (be istorinio įrodymo) yra savotiškas šių laikų fenomenas. Ir nesinori jo ignoruoti, nes mes susitinkame su tokiais žmonėmis autobuse, gatvėje ar darbovietėje, o apie tuos dalykus klausiančių ar abejojančių galbūt atsiras ir sėdinčių sekmadieniais mūsų bažnyčių suoluose.

Noriu pa(si)aiškinti, kodėl šiais laikais žmonės linksta tikėti tuo, kas nėra pagrįsta faktais. Todėl, kad šiais laikais reklamomis „bombarduojami“ žmonės yra linkę tikėti, ką jos porina. Be to, dar svarbiau: Brown šiame romane sudėjo daug šių laikų populiarių, žmonėms patinkančių idėjų. O kas labiau patinka, tuo labiau ir tikima.

Romane atgarsį randančios populiarios idėjos

1. Laisvė – taip; institucijos – ne! Šiais laikais populiari yra: 1) deklaruoti individo ar užguitų grupių laisvę; 2) tuo pačiu kritikuoti institucijas (ypač Katalikų Bažnyčią); 3) atmesti autoritetą. Daugelis su pasitenkinimu skaito, kaip „atidengiami“ nuo pradžios įsigalėję varžymai Bažnyčioje (šiuo atveju užguitos ir moterys) ir dar blogiau – persekiojimai ir net žiaurumai (kuo žiauriau, tuo išpuodingiau ir tuo pačiu – labiau įtikinama).

2. „Naujojo amžiaus“ dvasingumas. Šiuo postmodernizmo laikmečiu populiari kryptis – atmetus religinę instituciją, domėtis ne „organizuota“ religija, bet neapibrėžtu (individo nevaržančiu ir niekuo neįpareigojančiu) dvasingumu, kuris randamas Naujojo amžiaus sąjūdyje ir kuris skirstomas į daugelį šakų, tad galima pasirinkti „pagal savo skonį“, ir be jokios aukos ar pasišventimo. Viena tokių šakų yra *feministinis* dvasingumas. Dan Brown šiame romane kaip tik jį propaguoja.

3. Feminizmas. Šiais laikais tai labai popu-

Leonardo da Vinci. „Paskutinė vakarienė“.

liarus judėjimas, siekias užtikrinti moterų teises visose srityse: visuomenėje, Bažnyčioje, politikoje ir kt., bet kartais pereinantį į kraštutinį feminizmą. Mėgstama šiais laikais primesti neproporcingai stiprų kaltinimą Bažnyčiai diskriminuojant moteris. Ši knyga nustebina tuo, kad Jėzus vaizduojamas kaip pirmasis feministas: ne tik veda moterį, ne tik susilaukia vaiko, bet ir bendrijos vadovavimą paveda savo žmonai. Tik po Jėzaus mirties vyrai prieš jo valią pašalina Mariją Magdalię ir ima dominuoti Bažnyčioje. Kraštutinis feminizmas stipriai sutirština spalvas ir supriešina moteris su institucijoje įsigalėjusiais vyrais.

4. Dėmesys lyčiams. XX a. prasidėjusi lyties revoliucija Vakarų pasaulio dėmesin iškėlė lytį: ji skirta vien malonumui. Dėmesys neslūgsta, ir toks požiūris užima naujas teritorijas. Į romaną įpinama lytis: ne vien į religijos steigėjo gyvenimą, bet ir į jo religiją: religijos viršūnėje – „šventas moteriškumas“, o vyro ir moters (net nesituokusiųjų) lyties aktas tampa vieša ritualine apeiga.

Visos šios dabartiniams žmonėms patrauklios idėjos-kryptys yra įpintos į romano centrinę intrigą. Autorius pats su savo romanu puolė į žmonių glėbį, tad ir jie tą knygą pasitiko išskėstomis rankomis.

Romano intriga

Luvre rastas ką tik nužudyto šio dailės muziejaus kuratoriaus kūnas su jo paties krauju užrašytomis ženklais (kodais) ant kūno. Apie šį faktą spiečiasi suinteresuotieji: kuratoriaus anūkė, policijos šriftų šifruotoja Sofija Nieu, Harvardo universiteto simbologijos profesorius Robertas Langdonas, Paryžiaus policijos kapitonas Francis ir besislapstantis kuratoriaus žudikas, Opus Dei fanatikas vienuolis Silas, vis palaikąs ryšį su Opus Dei prezidentu vyskupu. Policijos agentė Sofija randa bendrą tikslą su prof. Langdonu: ne tik išsiaiškinti, kas nužudė jos senelį, bet ir atskleisti tą paslaptį, kurią jis saugojo – ypač bandant surasti legendinę Jėzaus kraujo vazą. Tuo tikslu jie abu susitinka su istorijos prof. Lieu Tiebingu, tos vazos istorijos žinovu. Istorikas pasakoja, kad Katalikų Bažnyčia iškreipė faktus apie Jėzų: jis buvo tik žmogus, vedė Mariją Magdalię, turėjo su ja vaikų (bent vieną), jo palikuonys dar ir dabar gyvena. Šią tiesą saugo slapta Siono „vienuolija“, Bažnyčios persekiojama dėl šios tiesos taip pat, kaip ir

Jėzaus palikuonys. Suradę kuratoriaus žmoną, Sofijos senelę, Sofija su prof. Langdonu sužino, kad pati Sofija yra Jėzaus ir Magdalenos palikuonė (Sofijos tėvai, kaip Jėzaus ir Magdaliės palikuonys, buvo nužudyti automobilio avarijoje). Patvirtinama ir tai, kad legendinė Jėzaus kraujo vazą yra pati Marija Magdaliė, savyje išugdžiusi Jėzaus ir jos kraujo karališkuosius palikuonis. Jos palaikų kapas lyg ir užtinkamas, kai Langdonas prie Luvro muziejaus prieangio pastatytame trikampyje pajunta „šventą moteriškumą“ ir iš pagarbos suklumpa.

Leonardo da Vinci „Paskutinė vakarienė“

Atkreipkime dėmesį, kad knygos pavadinimas – „Da Vinčio kodas“. Autorius daug dėmesio skiria dailininkui Leonardui da Vinčiui. Jis laikomas (be jokio istorinio pagrindo) tariamos Siono draugijos didžiuoju magistras, kuris savo kūriniuose rado būdą atskleisti draugijoje laikomą paslaptį apie Jėzaus ir Magdaliės intymią draugystę ar net santuoką. Aiškinama, kad daug tokių ženklų yra paveiksle „Paskutinė vakarienė“. Paveikslas vaizduoja paskutinės Jėzaus vakarienės momentą, aprašytą Evangelijoje: Jėzus ką tik pasakė mokiniams, kad vienas iš jų Jį išduos.

Visi sujudę, klausia, kas tai padarys. Petras, tiesiog pirštu rodydamas į Jėzų, prašo arčiausiai Jo sėdinčio Jono Jį paklausti.

Romane pateikiama neįtikinanti teorija, neva Jėzaus dešinėje sėdi ne Jonas, o Magdaliė, nes veidas – moters (tačiau to laikmečio dailininkai jaunatviškumą ir pamaldumą dažnai vaizduodavo moteriškais asmens veido bruožais; matant ilgus plaukus, veidas tikrai gali atrodyti moteriškas). Jei Jonas paverčiamas Marija Magdalię, tai ir Petro gestas reikštų visiškai ką kita – jo delnas tarsi peilis po jos kaklu reikštų grasinimą, perspėjimą dėl ateities. Ne be reikalo tokią interpretaciją tenka laikyti kraštutine, paranojiška, supriešinančia jo mokinius, vyrus ir moteris paties Jėzaus akiavaizdoje, Jo meilės puotos metu. Tai rodo visišką Dan Brown nesiorientavimą Kristaus įsteigtos krikščionybės atžvilgiu.

Tai dar ne viskas. Romane aiškinama, jog „Paskutinės vakarienės“ paveiksle ant stalo nėra taurės. Dėl to neva seka tokia išvada: šioje vakarieneje nėra taurės, bet yra Magdaliė. Ji pati yra taurė, kurioje laikomas Jėzaus krauju, Jo vaikas ir Jo ateities palikuonys. Dan Brown ir čia nepastabus: vaišingasis dailininkas da Vinci Jėzui ir kiekvienam Jo apaštalui ant vakarienos stalo nupatė po nedidelę taurę ar puodelį.

Šiomis kraštutiniu feminizmu persunktomis interpretacijomis prieš paties iškilaus dailininko valią bandoma iškreipti paveiksle vaizduojamą krikščionišką sakramentinę prasmę: juk Paskutinėje vakarieneje Jėzus įsteigia ir palieka savo Kūno ir Kraujo sakramentą, o ne patvirtina Mariją Magdalię savo žmona ar savo palikuonių „vaza“. Čikagos arkivyskupas kardinolas Francis George teisingai pastebi, kad ši Dan Brown teorija „atima“ dievybę iš Kristaus ir ją „atiduoda“ Magdalięi.

Ši teorija yra nenusisėkusios pastangos perrašyti visą krikščionybės istoriją pagal kraštutiniškai feministinius norus. Tai fantazija, neturinti jį ką atsiremti, o jos gale nesimato jokių gerų vaisių. Marijos Magdaliės išaukštinimu siekiama įkurti naują feministinę religiją (ar dvasingumą), neturintį nei konkretaus idealo, nei realaus pavyzdžio.

Krikščionybėje pateiktos tikrovės

Nevykusiais pakaitalais stengiamasi išstumti giliai vertingą tikrovę. Žinoma, galutinai norima

Nukelta į 8 psl.

Danielius Mušinskas

Evangelija pagal Mariją

Jokio pasigailėjimo nebus. Gyvensi ankštame vieno kambario bute, neturėsi net savo kiemo. Uždirbsi mažai, vos užteks duonos riekei, pigiausiai dešrelei, rudenį nusipirksi bulvių maišą. Kas mėnesį sunkiai sukrapštysi užmokėti už tą butą. Pro langą priešais matysi kitą tokį devynaukštį, ten kažkas gyvens, gal net šimtai žmonių, bet nė vienas jų nebus tau artimas ar pažįstamas. Anksti rytais užrakinsi duris, liftu nusileisi žemyn, raitytais, uždarius kiemais skubėsi iki autobuso stotelės. Ši nyki išeiga kartosis kasdien. Vakaraus pavargusi, monotoniško darbo nualinta grįši jau su tamsa, iš pintinės trauksi batoną ir maišelį pieno, žvilgtersi pro langą, tačiau priešais – tik kiti uždangstyti langai. Niekas tavęs neieškos, telefono jau prieš dvejus metus būsi pati atsisakiusi. Ilgai gersi šaltą arbatą, įsistebeilijusi į pilką virtuvės sieną. Netikėtai prisiminsi tėvą, kuris prieš daug metų liko kaime, o dabar jau miręs, kaip ir motina. Tėvas ištars: jokio gailėsčio iš gyvenimo nelauk, aš nesulaukiau, ir tu nesulauksi. Tada atrodė, jog tėvo žodžiai yra niekas, gąsdinantis melas. Dabar taip neatrodys ir jeigu turėtum savo vaiką, jam pasakytum: jokio pasigailėjimo nebus. Atsiversi mažą įgeltusių nuotraukų albumėlį, spoksosi lyg trenkta, lyg žado netekusi, kol senas sieninis laikrodys savo bumbsėjimu privers pakelti akis. Karčiai pagalvosi, jog ir tose nuotraukose nieko gelbstinčio nėra, niekas nebesurinks į vieną krūvą tų, kuriuos laikas kaip žirnius išmėtė į visas puses. Nusirengusi sustingsi prieš veidrodį ir nežinosi, ar čia tas nuogumas, kurio reikia gėdytis. Gal tas, kuriuo reikėjo užkariauti pasaulį, bent vieną vyrą, ir

šitai kaip nors pakeisti. Tačiau buvo pasakyta, kad jokio pasigailėjimo nebus, ir pasaulis eis pro šalį taip, kaip eina mirtis pro gyvųjų langus.

Tačiau išauš vienas rytas, kai, atrodys, sprogo širdis, ims tirpti kaustantis ledas, akys užsidegs karščiu, skruostais bėgs ašaros, ir nesuprasi, kas atsitiko, o gal tuoj atsitiks. Pašėlusiu greičiu galvoje suksis vaizdai, minčių nuotrupos; svaigdama pajusi skaudų džiugesį, jog šią valandą gimsti kitu žmogumi. Koks dabar mano vardas, koks? – šauksi sukepusiomis lūpomis. – Kur mano tėvas, motina, kurie išpranašavo gyvenimą? Į duris ims belsti laiptinės kaimynai, dar po valandos įsidrąsinę įsilauš vidun, tačiau jiems nebeįtars nė žodžio. Akys klydinės jų veidais lyg ko ieškodamos. Viena kaimynė prie akių prikiš popieriaus skiautę, kurioj bus užrašyta: tavo vardas Marija? Perskaitysi, ir gailėstis sau pačiai lyg vanduo užspaus iš pradžių burną, paskui skruostus, akis.

Mirusiąją išveš vakare; skirstydami kaimynai stebėsis, jog šito niekada anksčiau neaplankyto mažyčio būsto švarus skurdas yra lygiai toks pat, kaip ir jų.

Motinos miegas

Įsigrūdusi autobusan, ji pajuto, kaip tvenkiasi ašaros, tačiau pirštais užsidengė akis. Po darbo, kai plačiai atsiverdavo įstaigų ir kontorų durys, ji nežinojo kito kelio; ji stipriai suspausdavo rankoj maišelį su pienu ir duona; kiekvieną vakarą ji dideliais žingsniais yrėsi per sutemų tirščius į autobusų stotį, grūdosi petys petin su vyrais ir moterim; užsidengusi pirštais akis, ji daugiau nieko nematė, tik kambarį, kuriame jos laukia trys maži vaikai.

Ji dirbo mieste, bet miestas nebuvo jos pasaulis; sėdėdama įstaigoj prie popieriais nukrauto stalo, ji dažniausiai regėjo kambarį su savo vaikais; kartais tas kambarys atsidurdavo čia, būdavo ranka pasiekiamas, ir ji imdavo tvarkyti ne popierius, o išmėtytus drabužius, žaislus. Vaikai, ji ištardavo puse lūpų, aš tuoj sugrįšiu; tačiau nustebdavo, kad pasikelti nuo stalo negali, lyg būtų prirakinta.

Kartais ji pajusdavo, kad vaikai glosto jos galvą, ir išsigandusi ranka persibraukdavo plaukus: išsitraukusi veidrodėlį, ji pasižiūrėdavo į save, bet negalėdavo pažinti to keisto, išbalusio veido. Paskui ji tyčia palikdavo veidrodėlį žaisti vaikams, kad nereikėtų žiūrėti į save. Ji spoksodavo pro įstaigos langą, bet žvilgsnis tik atsiremdavo stiklan ir sugrįždavo; ir vėl ji matydavo kambarį, į kurį sutemus parvėš tas prisigrūdęs autobusas.

Pravėrusi duris, ji puldavo virtuvėn; skusdavo bulves, kepdavo kiaušinius, šildydavo nuo sekmadienio likusią sriubą. Vaikus susodindavo prie stalo ir ilgai žiūrėdavo į jų mažas nugaras. Kartais apimdavo baimė, kad įstaigoj nebeatimsins savo vaikų, todėl stengėsi įsidėmėti kiekvieną judesį. Ji girdėdavo, kaip skambteli šaukštai, atsirėmę į lėkštės dugną, ir tai buvo kaip muzika. Labiausiai ji bijojo tylos ir džiaugėsi, kad vaikai šneka vienas per kitą; ji tylėdavo ir klausėsi tos šaukštų ir plonų balselių muzikos.

Tačiau niekada nešaudavo galvon mintis, kad gali nenuieiti įstaigon, o visą dieną, nuo ryto iki vakaro, žiūrėti į savo vaikus. Ji džiaugėsi, kad keturios kambario sienos saugo juos nuo pasaulio; ji atsargiai paglostydavo tas sienas, lyg dėkodama joms. Kai prisivalgę vaikai nubėgdavo nuo stalo, ji atsisėdavo ant kėdės ir dar ilgai spoksodavo į tris tuščias lėkštes. Tada paslapčia išsitraukdavo cigaretę ir rydavo karčius dūmus lyg patį gaiviausią

orą. Nejusdavo, ar slenka laikas; kai atsitokėdavo, vaikai jau būdavo sulipę lovon ir vartydavo storą pasakų knygą. Nusišypojojusi ir ji atsiguldavo šalia jų, išgirdavo savo ramų balsą; pasaka išsivesdavo juos iš šito kambario, jie iškeliaudavo į gūdžias girias, nusileisdavo į tamsius požemius, pavirsdavo medžiais, o kartais apsigyvendavo turtingose pilyse. Ji stebėjosi, kad dažniausiai tas pasakas skaito užsimerkusi.

Šiandien ji parvažiuos dar vėliau negu visada. Autobusas lėtai šliaužė per tamsų rudens lietų, ir ji bijojo, kad vaikus ras sumigusius. Kartais ji rasdavo vaikus susirietusius į kamuolėlius ir ramiai alsuojančius; tai pamačiusi, pajusdavo, kaip akimirksniu išdžiūsta gerklė, tarsi niekada nebūtų gėrusi nė lašo vandens. Nesuprasdavo, ar dar gali ištarti nors žodį, keistai apsvaigindavo baisi baimė, kad pavirs nebyle. Ji sunešdavo mažus kūnelius lovon, užklodavo juos ir nenuleisdavo akių iki pat vidurnakčio. Tik sudrebėdavo prisiminus, kad vėl su ryto tamsa reiks bėgti iš šito kambario ir vėl laukti kito vakaro. Pasaulis jai atrodė kaip viena siaura gatvė.

Autobusas sustojo toli nuo namų, bet ji pasileido tekina ir bėgo tol, kol atsitrenkė į savo duris. Drebančia ranka ieškojo kišenėj raktų ir tik kambarį, išvydusi išmeigtas į save tris poras žiburiuojančių akių, pajuto, kaip atsileidžia gniaužtai. Ji viena ranka glostė vaikus, o kita jau siekė prijuostės; ji liepė pasakoti apie pragyventą dieną, tačiau kažkodėl nesuprato nė vieno vaikų žodžio. Į akis tvino rausva prieblanda, ir ji sušuko – kur jūs? Vėl apčiuopė tris nedideles galvas. Ji pripylė pilnas stiklines arbatos, atriekė duonos. Paskui nejučia ištare – aš labai pavargau. Ji pati išgirdo tuos žodžius, krūptelėjo, tačiau vaikai jų nesuprato; ji apsidžiaugė ir skaudžiai sukando lūpą. Ji rijo tuos savo žodžius, kad jie niekada neišsiveržtų pasaulin; paskui pajuto kraujo skonį ir mėgino nusišypsoti.

Kartais sėdėdama įstaigoj ji irgi taip sukusdavo lūpas; išgirdusi, kad kažkas ruošiasi po darbo keliauti į teatrą, ji ištiesdavo ton pusėn kaklą ir klausydavosi nesuprantamų žodžių. Ji tikėjo, kad kažkur yra kitas gyvenimas, bet sau neleisdavo apie jį galvoti. Žiūrėdama gatvė į didingų pastatų žiburius, ji spėliodavo, kas at-

sitiktų, jeigu ten įkeltų koją. Tačiau tuoj akyse sutavaruodavo tas prigrūstas autobusas, spindintys žiburiai užgesdavo, pirštai dar labiau suspausdavo maišelį su duona ir pienu. Buvo išmokusi džiaugtis, kad jos niekas nepastebi nei gatvėj, nei tame autobuse. Gyventi taip, lyg tavęs visai nėra; nejučia kasdien meldė šito, ir Dievas, apie kurį niekada negalvodavo, tarsi girdėjo ir pildė tuos jos žodžius.

Dabar ji migdė savo vaikus ir nuo akių braukė nuovargį; kad ir kiek nubraukdavo mažon saujon, galva vis linko prie pagalvės; nejuto, kaip sunkus, juodas miegas veržiasi į ją, ir net užmigusi, tankiai alsuodama pravira burna, ji vis dar migdė savo mažus vaikus. Vaikai žiūrėjo į motiną, gulinčią šalia, ir jiems atrodė, kad tuoj išgirs žodžius. Tačiau kambario tamsoj ta tylą ėjo vis didyn ir didyn, tylą užčiaupė ir vaikų burnas; kambarys, kuriame visiškai nieko nėra.

Po valandos ji atsiduso ir atsivertė ant nugaros; ji niro į keistą šviesą, gilyn ir gilyn, tačiau ta šviesa staiga pavirto šaltu vandeniu, ir ji iš visų jėgų ėmė daužytis rankomis. Ji norėjo iškilti aukštyn, tačiau plaukė po vandeniu ir nustebo, kad ir čia gali kvėpuoti. Ji išsižiojo ir pilna burna rijo tą vandenį, ir verkė. Tačiau tas verksmas irgi buvo keistas, nes ant skruostų nejuto nė vienos ašaros. Paskui ji išvydo visus tris savo vaikus, kurie irgi iš paskutinių jėgų daužėsi rankomis ir kilo aukštyn. Aš laiminga, pamanė ji, aš matau juos. Ji atsimerkė ir tuoj pat rankomis apčiuopė savo vaikus.

Bet atsibusti negalėjo. Aplėbusi vaikus ji vėl nērė gelmėn, tačiau šįsyk ta gelmė buvo visiškai tamsi. Dabar ji nebesidaužė rankomis ir nugrimzdo į patį dugną. Kur jūs, vaikai? – ramiai ištare. Ji juto, kad miega ir kad visa tai tėra sapnas. Miegok, mama, tu labai pavargusi, – išgirdo plonus vaikų balsus. Niekada nekalbėjau apie tai, prisiminė ji, gal atsitiko kažkas baisaus ir nebegaliu atsibusti. Lyg mirty ji ramiai gulėjo tamsioj gelmėj ir nė nesiruošė kilti aukštyn.

Atsibudusi pašoko nuo lovos ir pamatė, kad miegojo nė nenusirengusi. Laikrodys rodė, jog reikia skubėti autobusan. Nedėgdama šviesos ji apšvilko palta, tyliai užrakino duris ir tik lauke prisiminė, kad atsiveikindama nepažvelgė į savo vaikus. Niekada taip neatsitikdavo, ir, kai grūdosi autobusan, jai atrodė, kad vėl leidžiasi sapno gelmėn. Toje gelmėje siūbavo valandą, kol lėtas autobusas pagaliau įsuko į miesto centrą. Dar po dvidešimties minučių, ranka persibraukusi plaukus, ji be garso pravėrė įstaigos duris. □

Jis – lietuviškasis John Philip Sousa!

Broniaus Jonušo plokštelės „Gaudžia trimitai“ 50-mečio proga

RAIMUNDAS MARIUS LAPAS

Šiandien norėčiau prisiminti mūsų iškilųjį kapelmeisterį, dirigentą bei kompozitorių, 1976 m. Omahoje, Nebraskoje mirusį Bronių Jonušą. Lygiai prieš 50 metų gegužės mėnesį pasiūžiusi jo sukurtų maršų plokštelė „Gaudžia trimitai“ buvo svarus įnašas ne tik į mūsų išeivijos, bet ir visos lietuviškos kultūros lobyną.

„Gaudžia trimitai“ Čikagoje neseniai buvo parašyta iš naujo, tapo skaitmenine ir išleista kaip kompaktinis albumas. Jis greitai sulaukė ir tarptautinio pripažinimo – kuo negali, deja, pasigirti jo pirmtakė vinilinė plokštelė. Tačiau pati „Gaudžia trimitų“ išleidimo istorija prieš pusę amžiaus gali būti įdomi jaunesniosios kartos melomanams ir kultūrininkams.

Vienas pirmųjų, iškėlęs išeivijos žiniasklaidoje Jonušo maršų plokštelės išleidimo svarbą, buvo čikagietis žurnalistas Vladas Būtėnas (slapyvardis Ramojus) „Draugo“ dienraštyje. Štai ištraukos iš straipsnio „Turtas, kurio kandys nesuės“:

„Žmonės per savo gyvenimą ką nors nuveikia. Dailininkų kūryba pasilieka drobėje, rašytojų ir mokslo žmonių – knygose, muzikų – gaidose, chorų, ansamblių, solistų ir orkestrų – plokštelėse.

International Historic Films išleisto
Jonušo maršų kompaktinio albumo viršelis

Visai lietuvių išeivijai gerai pažįstamas muz. Br. Jonušas dar Lietuvoje gyvenant išgarsėjo lietuviškais maršais, kurios labai mėgo Lietuvos žmonės ir ypatingai jaunimas. Br. Jonušas tuos lietuviškus maršus, kurių bent penki Lietuvoje buvo atžymėti premijomis, pademonstravo ir JAV. (...)

Tuo pačiu Br. Jonušo maršais susidomėjo Vokietijos Krašto V-ba ir ypatingai dabartinis Vokietijos Krašto V-bos Kultūros vadovas muz. V. Banaitis. Ilgai netruko, kad, palyginus su mumis amerikais, labai biedna LB Vokietijos Krašto V-ba ėmėsi iniciatyvos išleisti Br. Jonušo įgrotus lietuviškus maršus, apmokėdama orkestro, įrekdavimo ir nuomos už studiją išlaidas. Radęs tokį gerą mecenatą, muz. Br. Jonušas išvyksta į Vokietiją, kur, Br. Jonušo diriguojamas 36 žmonių orkestras įgros į plokšteles šiuos lietuviškus maršus: Gaudžia trimitai, Žygis į Vilnių, Ramovėnai žengia, Tai ne miškas šlama, Šeriau žirgelį, Ei, pasauli, Kur bakūžė samanota, Plaukia sau laivelis, Leiskit į Tėvynę ir Nedėlios rytelį...

Br. Jonušui vykstant į Vokietiją maršų įgroti, būtų puiki proga ir Lietuvos himną su geru orkestru įgroti. Bet tam reikalui lėšų visai nėra. Lietuvos himno ir Vytauto Didžiojo iškilmingo maršo (kitoje plokštelės pusė-

je) plokštelės išleidimas kainuotų apie 1000 dol. Ir tam reikalui ieškomas mecenatas, kuris finansuotų tokios plokštelės išleidimą...

Žodžiu, po savaitės kitos Br. Jonušas išvyksta į Vokietiją. Tad pats laikas organizuoti ir pavieniai sukrusti, kad Lietuvos himnas tikrai būtų įgrotas ir jo nemiršančius garsus iš plokštelės girdėtų ateinančios lietuvių išeivijos kartos, kaip kad jos klausysis ir Br. Jonušo Lietuviškų maršų.

Organizacijos ir pavieniai asmenys, suinteresuoti šiame straipsnyje iškeltomis mintimis, tesikreipia į muz. Br. Jonušą, 7344 So. Talman Ave, Chicago, 29, Ill., telef. Prospect 6-6584. („Draugas“, 1958 m. liepos 1 d.).

Štai jau rudenį Clevelande leidžiamas laikraštis „Dirva“ pranešė džiugią naujieną: „Ateina lietuviški maršai! Grižo Broniaus Jonušas iš Vokietijos. Su tuzinu puikių lietuviškų maršų kišenėje! (...)

Aną savaitgalį jau ir New Yorke keletui asmenų buvo progos išgirsti, kas tose juostelėse yra. Išgirdę skeptikai virsta entuziastais! Kodėl taip ilgai laukėme, kodėl ligi šiol mes tų maršų neturėjome! Juk jie taip daug kur praverstų!

Dabar reikia truputį kantrybės ir... truputį pinigų! Iš tų juostelių bus plokštelės. Tada visi galėsime pasiklausyti ir kitiems parodyti. Ar jie gali lygintis su garsiaisiais Sousos maršais? (Sousa – garsus Amerikos kompozitorius ir pučiamųjų instrumentų orkestrų dirigentas, jau miręs). Kai išgirsite – įsitikinsite!...“ („Dirva“, 1958 m. lapkričio 24 d.).

Po visų finansinių ir kūrybinių kliūčių plokštelė pasirodė 1958 m. gegužę Čikagoje. Čia, kaip pridera vadinamajai tuometinei išeivijos lietuvių sostinei, įvyko disko krikštynos. Jas aprašė V. Ramojus savo straipsnyje „Broniaus Jonušo maršai skamba“: „Pereitą sekmadienį Lietuvių auditorijos mažojo salė įvyko iškilmingas plokštelėlių įteikimas mecenatams ir rėmėjams. Susirinko apie 50 žmonių, kurių tarpe buvo matyti muz. Vl. Jakubėnas, dail. A. Varnas, sol. D. Stankaitytė, dail. A. Kurauskas, dail. A. Rūkštelė, mokyt. D. Velička, vyrų choro atstovai – Vyt. Radžius, K. Skaisgirys, P. Čelkis, „Dainavos“ atstovai – J. Paštukas ir A. Dzirvonas, L.B. Chicago apyg. pirm. J. Jasaitis ir visa eilė kitų svečių. (...) iš plokštelės

buvo pademonstruoti kai kurie maršai, kurie susilaukė nepaprastai malonaus pasigėrėjimo susirinkusių tarpe. Ne vienas kalbėjo: negaila laiko, darbo ir aukų, kai tokių puikių maršų susilaukėm. Dail. A. Kurausko pieštas plokštelėlių albumas labai taiklus ir kultūringas, ir už tai dail. A. Kurauskas buvo pagerbtas plojimu.

Įteikdamas dedikuotą plokštelėlių albumą kiekvienam mecenatui ir rėmėjui, muz. Br. Jonušas labai taikliai nubrėžė tų tremtinių maršų kelią: jie buvo Lietuvoje dainuoti, Vokietijoje įgroti ir Amerikoje bus klausomi.

Žinia, maršai sulauks didelio pasisekimo ir plokštelės bus graibstyte išgraibstytos, nes ir populiarūs maršų muzika, ir nepaprastai pavykęs įgrojimas užtikrins jų pasisekimą plačioje lietuvių visuomenėje...“ („Draugas“, 1959 gegužės 9 d.).

Broniaus Jonušas

Kompozitorius Vladas Jakubėnas nepagalėjo didelių komplimentų šiai plokštelei „Draugo“ puslapiuose („Gaudžia trimitai“: Broniaus Jonušo 12 lietuviškų maršų): „Dvylika Broniaus Jonušo maršų“ – ši antraštė pati viena gali sukelti susidomėjimą mūsų senesnės kartos tarp tremtinių, kurie augo ir gyveno dar Lietuvoje. Broniaus Jonušas, šalia a.a. Emeriko Gailevičiaus, buvo pirmąsias maršų kompozitorius Lietuvoje, o kartu ir žinomas pučiamųjų orkestrų dirigentas, buvęs įvairiuose šios rūšies atsakinguose postuose. Geriausiai jį prisimename kaip ilgalaikį Policijos orkestro dirigentą ir to orkestro iškėlėją; šį sambūrį dar su prijungtais stygininkais buvo pavykę atgaivinti dar vokiečių okupacijos laikais.

Broniaus Jonušas yra laimėjęs visą eilę konkursų maršams sukurti ir šiaip įvairiomis progomis jo parašyti maršai buvo plačiai prigiję ir dažnai girdimi. Sukomponuoti sumaniai, su puikiu tos rūšies pažinimu, vykusiai naudojant lietuviškas melodijas, jie pasiekia kiekvieno lietuvių širdį ir giliai jaudina. Jų klausant prieš daugelį iš mūsų prisikels praeities vaizdai, ar tai iš Karo muziejaus aikštės Kaune, ar tai mūsų kariuomenei žygiuojant, ar Palangoj vasaraujant, ar Policijos or-

Nukelta į 5 psl.

Plokštelės „Gaudžia trimitai“ sutikuvės Čikagoje 1958 metais. Sėdi (iš kairės): antras – dail. Adomas Varnas, viduryje – Broniaus Jonušas, šalia jo – komp. Vladas Jakubėnas. Antroje eilėje stovi: pirmas – žurn. Vladas Būtėnas, trečias – inž. Aleksandras Vakselis, penkta – sol. Dana Stankaitytė, paskutinis – muzikos veikėjas Vytautas Radžius. Trečioje eilėje stovi: penktas – LB veikėjas Jonas Jasaitis, šalia jo – dail. Antanas Rūkštelė, dvyliktas – pedagogas Domas Velička, šalia jo – plokštelės mecenatas Jonas Paštukas.

C. S. Lewis (1898–1963) – profesorius, dėstė viduramžių ir renesanso literatūrą Oksforde ir Kembridže. Parašė daugiau kaip 30 knygų, tarp jų daug esė apie tikėjimą ir kultūrą. Labai pamėgti jo fantastiniai pasakojimai, tokie kaip „Narnijos kronikos“, „Kipšo laišakai“, išleisti ir lietuvių kalba. C. S. Lewis – vienas žymiausių XX a. krikščionybės apologetų, visuomet apeliavęs į patirtį, gyvenimo logiką ir proto gebėjimą rasti tiesą. Jis kalbėdavo ir dažnai būdavo išgirstas ir suprstas, ir pirmiausia todėl, kad jam ne itin rūpėjo denominacinis krikščionių pasidalijimas – anglikonui svarbiausia buvo tiesiog krikščionybė, pats Kristus.

Straipsnis paimtas iš knygos „Tiesiog krikščionybė“: ji sudaryta iš radijo laidų, per kurias Antrojo pasaulinio karo metu Lewis kalbėjo apie krikščionybės tiesą (iš anglų k. vertė Zigmantas Ardicikas ir Kęstutis Pulokas).

Clive Staples Lewis

VILTIS

Viltis – viena iš dieviškųjų dorybių. Tai reiškia, kad nuolatinis žvelgimas į amžinąjį pasaulį nėra (kaip mano kai kurie šiuolaikiniai žmonės) savotiškas bėgimas nuo tikrovės ar norimo vaizdavimas kaip esamo, bet vienas iš dalykų, kuriuos krikščionis turi daryti. Tai nereikia, kad turime palikti dabartinį pasaulį tokį, koks yra. Skaitydami istoriją matysime, kad prie dabartinio pasaulio labiausiai prisidėjo kaip tik tie krikščionys, kurie daugiausiai galvojo apie būsimąjį. Patys apaštalai, kurie pradėjo Romos imperijos atsivertimą, didieji Viduramžių kultūros kūrėjai, anglų evangelikai, panaikinę vergų prekybą – visi jie paliko pėdsaką žemėje kaip tik todėl, kad jų protas buvo užimtas mintimis apie Dangų. O kai krikščionys ėmė vis mažiau mąstyti apie kitą pasaulį, vis mažėjo ir jų poveikis šiam pasauliui. Siekite Dangaus – gausite ir žemę; siekite žemės – negausite nieko. Ši taisyklė atrodo keista, bet kažką panašaus matome ir kitose srityse. Štai sveikata – didelė laimė, bet vos tik padarote sveikatą vienu iš savo pagrindinių, tiesioginių rūpesčių – imate darytis paniuręs ir pradodate įsivaizduoti, kad kažkas jums negerai. Greičiausiai būsite geros sveikatos tik tada, kai labiau trokšite kitų dalykų – maisto, žaidimų, darbo, pasilinksminimo, gryno oro. Panašiai mes niekad neišgelbėsime ir civilizacijos, kol ji bus pagrindinis mūsų tikslas. Turime išmokti dar labiau trokšti kažko kito.

Daugumai mūsų apskritai labai sunku norėti „Dangaus“ – nebent tiek, kiek „Dangus“ reiškia susitikimą su savo mirusiais draugais. Viena šio sunkumo priežastis – kad esame nepripatinti:

visa mūsų auklėjimo sistema mūsų protus orientuoja į šį pasaulį. Kita priežastis – kai turime savyje tikrą Dangaus troškimą, mes jo neatpažįstame. Dauguma žmonių, jei jie būtų tikrai išmokę žvelgti į savo širdis, žinotų, kad jie nori, ir stipriai nori kažko, ko negalima gauti šiame pasaulyje. Šiame pasaulyje yra daugybė dalykų, kurie žada tai duoti, bet niekada to pažado neištesia. Troškimų, kurie mums kyla pirmąkart įsimylėjus, svajojant apie kokią nors užsienio šalį ar pradėjus studijuoti mus žavinčią mokslo sritį, negali patenkinti nei vedybos, nei kelionės, nei mokslai. Aš jau nekalbu apie nesėkmingas vedybas, atostogas ar mokslininko karjerą. Kalbu apie geriausias, kokios tik įmanomos. Pirmomis troškimo akimirkomis mes užčiuopėme kažką tokio, kas tikrovėje tuoj pat išnyksta. Manau, kiekvienas žino, ką turiu omeny. Žmona gali būti puiki, viešbučiai ir gamtovaizdžiai nuostabūs, o chemija – labai įdomus užsiėmimas, bet kažkas nuo mūsų tarsi paspruko. Yra du netinkami keliai, kaip galime elgtis susidūrę su šiuo faktu, o tik vienas – tinkamas.

(1) Kvailio kelias. Toks žmogus kaltina pačius dalykus. Jis visą savo gyvenimą nesiliauja manęs, kad jei tik jis susidėtų su kita moterimi, leistųsi į prabangesnę kelionę arba dar ką nors išgalvotų, tai šįkart tikrai sugriebtų tą paslaptingą kažką, kurio visi ieškome. Dauguma nuobodžiaujančių, nepatenkintų turtingų žmonių pasaulyje yra būtent tokie. Jie visą gyvenimą blaškosi nuo moters prie moters (per skyrybų teismus), iš žemyno į žemyną, nuo vieno pomėgio prie kito, manydami, kad šis paskutinisys pagaliau yra „tikrasis dalykas“ – ir visada nusivilia.

(2) Iluzijų atsikraūčio „protingo žmogaus“ kelias. Toks žmogus netrukus nusprendžia, kad viskas buvo iliuzija. „Žinoma, – sako jis, – kiekvienas taip mano, kol yra jaunas. Bet sulaukęs mano amžiaus jūs nustosite vyti vaivorykš-

nę”. Taip jis nusiramina ir išmoksta per daug nesitikėti iš gyvenimo, nuslopindamas savyje tai, kas, kaip jis pasakytų, „norėdavo neįmanomo”. Tai, žinoma, kur kas geresnis kelias už pirmąjį ir atneša daugiau laimės žmogui ir mažiau nemalonumų visuomenei. Paprastai toks žmogus darosi pedantas (linkęs jaustis pranašesnis už tuos, kuriuos jis vadina „jaunikliais”), bet apskritai gyvenimas klostosi gana sklandžiai. Tai būtų geriausias įmanomas pasirinkimas, jeigu žmogus negyventų amžinai. Bet kas tada, jei begalinė laimė tikrai yra ir laukia mūsų? O jeigu tikrai įmanoma pasivyti vaivorykštę? Tuomet būtų liūdna per vėlai (tuoj po mirties) pamatyti, kad tariamu „sveiku protu” savyje numarinome galią toje laimėje džiaugsmingai dalyvauti.

(3) Krikščioniškasis kelias. Krikščionis sako: „Niekas negimsta su tokiais troškimais, kurių neįmanoma patenkinti. Kūdikis jaučia alkį – tam yra maistas, kad jį numalšintų. Ančiukas nori plaukti – štai vanduo. Žmonės jaučia lytinį potraukį – ką gi, yra toks dalykas kaip seksas. Jei jaučiu troškimą, kurio negali patenkinti jokia šio pasaulio patirtis, labiausiai tikėtina, kad esu sukurtas kitam pasauliui. Jei manęs nepatenkina joks žemiškas malonumas, tai nėra įrodymas, jog visata – apgavystė. Galbūt žemiški malonumai buvo skirti ne patenkinti tą troškimą, bet tik jį sužadinti ir būti tikrojo dalyko užuomina. Jei taip, aš turiu pasistengti niekad neniekinti šių žemiškų palaimų ir visada būti už jas dėkingas, o kita vertus, niekad jų nesupainioti su tuo kažkuo kitu, kieno kopija, aidas ar mirażas jos yra. Turiu puoselėti savyje gyvą troškimą tikrosios tėvynės, kurią rasiu tik po mirties; negaliu leisti, kad ją paslėptų sniegas arba nuo jos nuklyščiau; pagrindinis mano gyvenimo tikslas turi būti toks – stengtis patekti į tą tėvynę pačiam ir padėti to siekti kitiems.”

Nereikia jaudintis, kai sąmojingi žmonės bando išjuokti krikščionišką Dangaus viltį sakydami, kad nenorėtų „praleisti amžinybės grodami arfomis”. Tokiems reikia atsakyti, kad jei jie nepajėgia suprasti suaugusiems rašytų knygų, neturėtų apie jas kalbėti. Visi Šventojo Rašto vaizdiniai (arfos, vainikai, auksas ir t. t.), žinoma, yra tik bandymas simboliais išreikšti tai, kas neišreiškiamas. Muzikos instrumentai ten minimi todėl, kad daugeliui žmonių (ne visiems) muzika – toks dabartinio gyvenimo reiškinys, kuris stipriausiai perteikia ekstazę ir begalybę. Vainikai ar karūnos rodo, jog susivienijusieji su Dievu amžinybėje dalijasi Jo spindesiu, galia ir džiaugsmu. Auksas simbolizuoja Dangaus nepavaldumą laikui (auksas nerūdija) ir jo brangumą. Žmonės, suprantantys šiuos simbolius pažodžiui, lygiai taip pat galėtų manyti, kad Kristus, liepdamas mums būti kaip balandžiams, turėjo omeny, kad turime dėti kiaušinius. □

Atkelta iš 4 psl.

kestrui koncertuojant.

Bet... reikia visu tvirtumu tarti: Broniaus Jonušo maršai yra tolimi nuo bet kokio „nuosmūčio”. Mūsų išleistųjų plokštelių tarpe jie užims pagal savo lygį vieną iš pirmaujančių vietų. Ši plokštelė atstovauja aukštu lygiu tiek iš kūrybos, tiek iš techninio įvykdymo taško. Broniaus Jonušo yra ekspertiškai parašyti pagal reikalaujama konvencionalinį stilių – jaučiamas geras pagrindinės kompozicijos technikos pažinimas; orkestracija irgi rodo aukštą pučiamųjų pažinimą panaudojant visokias tokiam ansambliui galimas spalvas. Įgrotas pirmaeilio pučiamųjų orkestro Stuttgarte, Vokietijoje, išleista žinomos RCA firmos. (...)

„Gaudžia trimitai” plokštelė yra gražus įnašas į mūsų muzikos lobyną ir šviesus prisiminimas Nepriklausomybės laikotarpio. Žygis ją išleisti yra tikrai girtinas, pasisekimas mūsų visuomenės tarpe – neabejotinas”. („Draugas”, 1959 m. gegužės 23 d.).

Ne paslaptis, kad patefonas ir vinilinės plokštelės – gili praeitis. Jie, pasak kolekcionierių, jau

nebenaudojami. Tačiau, manau, neklysiu teigdamas, kad dauguma žmonių turi bent keletą kompaktinių albumų grotuvų – ne tik savo namuose, bet ir automobiliuose. Jie ir galės pasidžiaugti malonia staigmena – muzikinėje rinkoje pasirodžiusiu skaitmeniniu „Gaudžia trimitai” kompaktiniu albumu. Albumą išleido pokario metais Anglijoje gimęs, beveik 35 metus Čikagoje gyvenantis „International Historic Films” įkūrėjas Petras Bernotas.

Paklaustas, kodėl ėmėsi tokio sumanymo, jis sakė prisimenąs vaikystę, kai tėvų namuose dažnai skambėjo ši plokštelė. Jam, vaikui, tai giliai įsirėžė į atmintį. Petras jautė, kad tokie įrašai, nors pasauliui ir nežinomi, išleisti šiuolaikiniu formatu galėtų sulaukti didelio pasisekimo. Tiesa, maršų mėgėjų ratelis tolimoje Japonijoje jau seniai žinojo Jonušo kūrybą. Jų nuomone, „Gaudžia trimitai” yra vienas geriausių tokio žanro muzikos pavyzdžių. Ši informacija Petriui buvo tarsi žalia šviesa, paskatinusi įgyvendinti projektą – perrašyti seną muziką į kompaktinį albumą.

Restauravimo projektas buvo sudėtingas ir

nedėkingas, užtrukęs net du metus. Bernotui pavyko rasti tris originalo egzempliorius. Kiekvienas jų buvo skirtingos būklės. Rasti jų Čikagoje nebuvo sudėtinga. Bėda, kad nuo dažno grojimo plokštelės buvo subraižytos. Iš vienos buvo atrenkami perrašymui vieni maršai, ir antros – kiti, iš trečios – dar kiti. Kadangi projektas buvo finansiškai rizikingas, leidėjas neplanavo ieškoti originalaus įrašo matricos. Įdomu, kad Petro nuojauta pasitvirtino – „Gaudžia trimitų” kompaktinį albumą dažniausiai perka svetimtaučiai, lietuviška rinka tesudaro 20 procentų.

Ar ateityje planuoja išleisti ir kitų, iki šiol dar neįrašytų Broniaus Jonušo maršų kompaktinį albumą, Bernotas kaip gudrus verslininkas atsako: „Jei šis CD bus sėkmingai parduotas, – žiūrėsime...”

O kad melomanai artimiau susipažintų su lietuviškais maršais, Petras sukūrė internetinę svetainę www.lithuanianmarches.com. Tikėkimės, kad šis portalas taps mūsų lietuviškojo Johno Philipo Sousos – Broniaus Jonušo tarptautine vizitine kortele! □

Neužmirštuolių kryžius amžinojo įšalo žemėje

ANELĖ BUTKUVIENĖ

(Tęsinys. Pradžia 2009 m. birželio 6 d. numeryje)

Altajuje

1939 m. vasario 15 d. Valdemaras Čarneckis buvo atšauktas į Lietuvą ir paskirtas Užsienio reikalų ministerijos Teisių ir administracijos departamento direktoriumi. Atėjo 1940 m. birželis, Lietuvą okupavo SSRS. 1940 m. rugsėjo 16 d. Čarneckis kartu su Vincu Krėve-Mickevičiumi pasirašė ministerijos darbuotojų, tarp jų ir savo paties, atleidimo įsakymą. Jo kaip diplomato, ištikimai dirbusio Lietuvai, veikla baigėsi. Dar keletą mėnesių jis dirbo Maisto pramonės komisariate.

Lietuvoje padėtis tapo grėsminga, jau buvo prasidėję pirmieji areštai. Didelį pavojų jautė ir Čarneckių šeima, pažįstami juos buvo perspėję. Kadangi ponis Eleonora turėjo dvigubą – JAV ir Lietuvos pilietybę, JAV pasiuntinys Lietuvoje V. Noremas pasiūlė Čarneckiams vykti į JAV. Žmona bandė įtikinti vyrą išvažiuoti iš Lietuvos, sakydama, kad jis neliks gyvas, bet Čarneckis kategoriškai nesutiko tardamas: „Aš nenoriu, kad mano vaikams būtų gėda!“ Aukšti moraliniai įsipareigojimai savo Tėvynei, kuriai diplomatas ištikimai tarnavo visus Nepriklausomybės metus, neleido jam su šeima pavojaus valandą pasitraukti iš Lietuvos.

1941 m. birželio 14 d. naktį į Čarneckių namų

Eleonoros ir Valdemaro Čarneckių šeima Romoje.

duris pabeldė. Šeimai buvo liepta greitai susiruošti. Jiems neleido pasiimti daugiau maisto, rūbų, būtiniausių daiktų, atėmė net arbatinį. Tėvas, motina, penki vaikai buvo susodinti į sunkvežimį ir nuvežti į Kauno geležinkelio stotį. Sidabrą, kitus vertingus Čarneckių daiktus enkavedistai, sukrovę į lagaminą, išsivežė. Eleonora Čarneckienė savo atsiminimuose rašė: „Valdemarą išlaipino iš mūsų mašinos. Tuoj apsisukame ir enkavedistai mus priveža prie kito ešelonu. Tik įlipus į vagoną, aš pripoliau prie langelio ir pro plyšelį pamačiau, kai į kitą vagoną brutaliai, su jėga stumia Valdemarą. Jis, atsistojęs ant paskutinio laiptelio, iškėlęs rankas į viršų, visu balsu sušuko: „Tegyvuoja Lietuva!“ Tai buvo paskutiniai žodžiai, kuriuos mes girdėjome ir paskutinį kartą matėme. „Lietuvos diplomatas buvo sušaudytas 1942 m. lapkričio 4 d. Sverdlovsko (dabar Jekaterinburgas – A. B.) kalėjime.“

Kelionė troškiais, perpildytas vagonais truko apie mėnesį. Lietuvių ešelonas buvo atgabentas į Bijsko miestą Altajuje. Apie 80 tremtinių, tarp jų ir Čarneckių šeimą, nuvežė sunkvežimiais į valstybinį kiaulių ūkį ir pristatė prie sunkių darbų. Metai, praleisti šiame krašte, buvo labai sunkūs, bet nuo bado gelbėdavo dar vienas kitas atsivežtas iš Lietuvos ir į maistą išmainytas daiktėlis. Taip už auksinį vestuvinį žiedą ir auksinę apyrankę Eleonora Čarneckienė mainais gavo 1 kilogramą cukraus, 1 kilogramą manų kruopų ir kaliošus. Mainai buvo nelygiaverčiai, bet vaikų gyvybės buvo daug svarbiau! Moteris taip atsiminė vieną gyvenimo epizodą Bijske. Eidami gatve su sūnumi

E. Šaltenytė tarp lietuvių visuomenininkų (antroje eilėje, antra iš kairės).

Vytautu, „sutikome pažįstamą p. Masiulį, buvusį mūsų konsulą Karaliaučiuje. Mes sau draugiškai šnekučiuojamės, o jis vis žvilgčioja į basas mankojas. Paskui išdrįšęs ir sako: „Atsiprašau, ponis, aš iš konsulo dabar pasidariau šiaučius ir dirbu batus ant medinio pado. Esu padaręs žmonai keletą porų, mano žmona būtų laiminga galėdama padovanoti porą jums.“ Mes tuoj pat nuėjome pas juos [...] ir čia pat p. Masiulienė labai maloniai man leido išsirinkti batus, kurie man tiko ir mudu laimingi grįžome visų didžiulei nuostabai namo.“

Užpoliarės Golgota

1942 m. vasarą lietuvius tremtinius iš Altajaus išgabeno į Šiaurę, į Užpoliarę. Pradžioje vežė traukiniu, kelionė buvo klaiki. Kaip atsimena p. Liučija Jasiukevičienė, tremtinių vagonai buvo sausakimši, todėl jie pasiskirstė grupėmis ir sudarė grafiką – 4 val. stovėti, 4 val. sėdėti, 4 val. gulėti, paros metas buvo visai nesvarbus. Tik tokiu būdu buvo galima atlaikyti tokį pragarą. Tremtinius atvežė į Makarovą prie Angaros upės. Čia jie buvo susodinti į baržas ir keletą dienų plukdomi upe, po to vežami sunkvežimiais iki uosto prie Lenos Ust Kuto. Kelionė vėl baržomis į šiaurę Lenos upe truko apie pusantro mėnesio. 1942 m. rugpjūčio pabaigoje Čarneckių šeima kartu su kitais tremtiniais buvo išlaipinti Užpoliarėje, amžinojo įšalo žemėje – buvo karčiai juokaujama, kad žiema čia trunka dvylika mėnesių, o likę mėnesiai – vasara.

Jiems teko kurtis Mys Mastacho vietovėje, esančioje prie Lenos, ten, kur ji įteka į Laptevų jūrą. Į Mys Mastachą buvo atgabenta apie 300 lietuvių, iš jų gyvų liko nedaug. Aplink buvo tik plikutėlė tundra. Jokio prieglobsčio išlaipintiems lietuviams nedavė. Pirmas kelias naktis teko nakvoti po apverstu kungasu – Užpoliarės žveju valtimi. Naktį visi glaudėsi vienas prie kito, kad būtų šilčiau, bet kojos liko lauke, kur šalo, snyguriavo. Jau kitą dieną varė į darbą – žvejoti. Kurį laiką teko gyventi palapinėse, o artėjant atšiauriai poliarinei žiemai Čarneckiai

kartu su kitais tremtiniais susirentė jurta. Joje apsigyveno kelios šeimos, apie 40 tremtinių. Rusų rašytojas Varlamas Šalamovas, 19 metų atkentėjęs Kolymos lageriuose, rašė, kad „kiekvienas turėjom savo Golgotą“. Iš tikrųjų, Čarneckių šeimos ir kitų lietuvių tremtinių gyvenimą prie Laptevų jūros galima pavadinti Golgota.

Penkių vaikų mamai svarbiausias tikslas buvo apginti nuo mirties ir poliarinio šalčio vaikus. O bado mirtis grėsė visą laiką. Norint gauti menkų maisto davinį, reikėjo eiti į darbą. Motina ir vaikai buvo nusilpę, neturėjo tinkamų rūbų, apavo. Čarneckienė, gyvenime niekada nesusidūrusi su nepriteklumi, rodė stebėtiną išradingumą ir ištvermę. Ji iš maišų ir virvių bei jų plaušų pasiuvo batus, tinkamus darbui Užpoliarės šaltyje. Nusilpusių iš bado darbininkų uždarbui nepakadavo net ir menko davinio maisto kortelėms išsipirkti, vos užtekdavo duonai. Eleonora Čarneckienė savo atsiminimuose rašė: „Mes surinkdavom silkės galvas ir kaulus, labai smulkiai sukapodavom, apibarstydavom miltais ir kepdavom tokius sausius blynus. O, kaip tada būdavo skanu!!! [...] Tačiau taip gana greit pradėjo daryti ir kiti, todėl tų silkų galvų ir kaulų gauti nebegalėdavome. Vėliau maisto kortelėje išrašė šaldytos žuvies, tačiau ir jos išpirkimui neturėjome pinigų. Žmonės, kurie galėdavo išsipirkti, atiduodavo mano vaikams žuvų vidurius bei kaulus. Tai vaikai tas žarnas prarydavo tarsi didžiausią skanėstą.“ Skanėstu tapdavo ir sugautos jurtoje šmirinėjantios pelės.

(Pabaiga kitame numeryje)

E. ir V. Čarneckiai priėmimo metu.

Po Valkininkų angelo sparnais

ALDONA ŽEMAITYTĖ

Tas angelas turbūt ką tik nusileido ant žemės. Nutūpė pušyne prieš neišvaizdžius sovietinės statybos pastatus, kurie pamažu keičiasi drauge su gražėjančia Lietuva. Palietė žolę kojomis ir suglaudė sparnus. Jis atnešė gerą žinią Valkininkų sanatorijai – jos gydytojams, visam personalui ir ligoniams. Mes įpratę žinoti, kad Valkininkų sanatorijoje, kuri įkurta 1973 metais ir kurioje vienu metu gali gydytis ir atgauti jėgas 100 ligonių po sudėtingų širdies operacijų, žmonės iš visos Lietuvos randa pagalbą. Angelo atnešta žinia negali būti bloga, ji visuomet skleidžia paguodą ir viltį, kad žmogus yra trapus, bet drauge ir patvarus, kad jis myli gyvenimą ir išgyvena – privalo išgyventi – net sunkiausių išbandymus.

Nežinia, ar tokią mintį audė skulptorius Stanislovas Kuzma, taip pat Valkininkų sanatorijai

Petras Vyšniauskas pradeda Angelo šventinimo iškilmes. A. Žemaitytės nuotraukos.

dėkingas pacientas, sukūręs ir padovanojęs Valkininkam šį medinį keturių metrų aukščio Angelą su besiglaudžiančiais sparnais – laibą angelą, iškūrusį tarp lieknų pušų. Angelas žvelgia į ligoninės pastatų langus, ligoniai žiūri į angelą ir mąsto apie gyvenimą, kuris nėra lengvas, bet kuris turi rytdieną. Angelas juos moko... melstis – šviesinės vilties sau ir savo tautai.

Šių metų birželio 5 dieną Stanislovo Kuzmos Angelas buvo pašventintas, o ta proga Valkininkų sanatorijoje susirinko didelis būrys žmonių į jaudinančią ir prasmingą šventę. Ją pradėjo žymus Lietuvos menininkas, saksofonininkas Petras Vyšniauskas miškais nuvilnijančia tyra melodija, kurią dar labiau nuskaidrino ką tik praūžęs šaltokas vasaros pradžios lietus. Skulptūrą pašventino Valkininkų parapijos kunigas Rolandas Valskys. Po to kalbėjo visa eilė Lietuvoje žinomų ir gerbiamų žmonių, širdies chirurgų. Akademikas

Algimantas Marcinkevičius, širdies chirurgijos Lietuvoje pradininkas, jau įpusėjęs dešimtą dešimtį, bet dar tvirtas lyg tas dzūkų žemėje išaugęs ažuolas (stebėtina yra Dzūkijoje dažnai pasitaikanti ažuolų ir pušų draugystė) priminė kardiologijos išvirtinimo Vilniuje ir Valkininkuose istoriją. Prof. Giedrius Uždavinys, tikras dzūkas, žmonių mylimas poetiškos ir religingos sielos chirurgas, pabrėžė dvasios pergalę prieš materijos antpuolius. Prof. Vytautas Sirvydis, pelnytai vadinamas stebukladariu, kalbėjo apie širdies chirurgo pašaukimą, kuriame keistu būdu jungiasi angeliški ir demoniški pradai. Prof. Vytautas Landsbergis jautriai išpasakojo savo širdies saktmę apie lietuvių ir miško draugystę, miško gydančią galią, kurią priima pagauli lietuvių širdis. Prof. Aleksandras Laucevičius, kaip ir dera vienos didžiausių Lietuvoje kardiologinės klinikos vadovui, išmintingai ir racionaliai aptarė širdies ligų gydymo projektus, juose numatydamas šviesią viziją ir Valkininkų sanatorijai, ateityje tapsiančiai Pietryčių Lietuvos kardiologijos ir širdies chirurgijos reabilitacijos centru, išlaikančiu geriausias dabartinės sanatorijos, sunkiai lipdytos per kelis dešimtmečius, tradicijas.

Skulptorius Stanislovas Kuzma, kaip reta kuklus menininkas, bet išskirtinis ypatinga Dievo dovana kurti savo darbus ne tik iš materijos, bet ir iš žodžių plastikos, geru žodžiu paglostė chirurgus, kurie tądien buvo Valkininkuose, o kadaise jį, beviltišką ligonį, grąžino ne tik į gyvenimą, bet ir į kūrybą.

Angelo pašventinimo iškilmėse dalyvavo Seimo nariai Algis Kašėta ir Julius Dautartas, Alytaus apskrities viršininkas Algimantas Bražionis, Valstybinės ligonių kasos direktorius Algis Sasnauskas. Jie taip pat surado daug nuoširdžių žodžių, praturtinančių tą išmintiną paminklo šventinimo valandą. Iškilmes stebėjo visas būrys širdies chirurgų, sanatorijos personalas, ligoniai ir tie prašalaičiai, kurie neabejingi žemei ir vietai, kurią paliečia angelo pėda.

Na, o pats Angelas? Tas tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus, geros žinios nešėjas ir globėjas, pradėdamas vaikiška maldele prieš miegą ir baigiant žilagalvio tylia malda-prašymu ramios nakties. Visai Angelo iškilmei moderavęs Valkininkų sanatorijos vyr. gydytojas Modestas Juozaitis, iš visų kalbėtojų sulaukęs daug gerų žodžių, skatinančių jį tolesnei veiklai, šia proga sukūrė prasmingus kūrybą ir kūrėją pašlovinančius žodžius:

*Dangaus pasiuntiny, palaiminki kūrėją,
Kuris iš kieta medžio iškalė Tave.
Ilgai brandintą angelo idėją
Pajutę širdimi, – išvydom erdvėje.*

*Palaiminki visus, kur su viltim atėję,
Tavų sparnų šešėlyje nuoširdžiai pasimels,
O ypač tuos, kurie nors kiek mylėję,
Bent pro palatos langą į Tave pažvelgs ...*

Kaip gerumo ir vilties simbolis, angelas lietuvių liaudies ir profesiniame mene yra išvirtinęs dar nuo Vinco Svirskio ir M. K. Čiur-

Vytautas Landsbergis ir Valkininkų sanatorijos direktorius, gydytojas Modestas Juozaitis.

lionio laikų. Mintyse sumečiau, kad Čiurlionio paveiksluose, sukurtuose per trumpą 1905–1909 metų laikotarpį, surasime daugiau kaip pora dešimčių baltasparnių angelų – suglaustais sparnais liudijančių taiką ir ramybę. Tik vienintelis Čiurlionio vizijose tarp baltųjų angelų išiterpia Demonas – juodasis blogio kunigaikštis, išskėstais sparnais metantis šešėlį ant vizionieriško kosminio miesto ir viso pasaulio. Gal jis liudija pranašiską genijaus žvilgsnį į ateitį, o gal nuojautą, kad jau užsidaro paties menininko gyvenimo ir kūrybos ratas (tai buvo 1909 metai). Tačiau „Rojaus“ angelai ir angelėliai, „Žvaigždžių sonatos“ angelas ir „Aukos“ angelas tvirtai skelbia aukojimo ir pasiukojimo dvasios pergalę. □

Šventės dalyvių būrys po Angelo sparnais: pirmoje eilėje iš dešinės – prof. V. Landsbergis, S. Kuzma, prof. A. Marcinkevičius, prof. N. Paliušinskaja, prof. V. Sirvydis, J. Dautartas. Antroje eilėje iš dešinės – A. Kašėta, prof. Laucevičius, M. Juozaitis, prof. G. Uždavinys ir kt.

Pirmą kartą New Yorke: operos solistė Laima Jonutytė

JURGITA RAŠKEVIČIŪTĖ

Puikiai dainuojanti, grakščiai šokanti, artistiška ir elegantiška solistė, Vilniaus nacionaliniame operos ir baleto teatre dainuojanti nuo 1991 m. Laima Jonutytė šių metų gegužės 25 dieną savo pirmąjį koncertą surengė New Yorke mieste. Lietuvos generalinio konsulo New Yorke, ambasadoriaus Jono Paslauskos teigimu, L. Jonutytė ir jos šeima jis pažįsta jau dvidešimt metų ir ją visuomet prisimena kaip asmenybę, pasižymintį ir išoriniu, ir vidiniu grožiu. Anot jo, Laimą būtų galima apibūdinti ispanišku žodžiu „Con gracia“, kuris ypač svarbus atliekant ispanų muziką. Žodis „gracia“ turi daug reikšmių: malonė, malonumas, grožis, žavesys, sąmojingumas, pokštas, talentas, netgi užgaidumas ir nepastovumas. Visus šiuos epitetus būtų galima pritaikyti ne tik dainininkės atliekamai muzikai, bet ir pačiai atlikėjai, kuri savo koncertą New Yorke pradėjo su daina „Embraceable You“ (Apkabinti tave) pagal G. Gershwiną.

Vakaro metu taip pat buvo galima išgirsti Ch. Chaplino dainą iš kino filmo „Limelight“, F. Loewe Elizos dainą iš miuziklo „Mano puikioji ledi“, F. Leharo Vilijos dainą iš operetės „Linksmoji našlė“, R. Leoncavallo „Mattinata“ (Aušrinė) ir daugelį kitų. Dainininkės teigimu, didelę simpatiją ji jaučianti prancūzų ir ispanų dainoms, jų muzikai ir ritmui. Tad nenuostabu, jog koncerto metu Jonutytė savo artistiškumu ir ritmingu temperamentu atskleidė Ispanijos saulės įkaitintą muzikos dvasią Grenados dainose („El Majo Timido“ ir „La Maja Dolorosa“). Ypatingai šiltai publika sutiko dainininkės atliekamą Ciara dainą „Spangiolia“. O temperamentinga, nuspalvinta lengva humoro gaidelė G. Bizet „Habenera“ ir „Seguidilla“ iš operos „Carmen“ ne vieną privertė sušukti „Bravo!“

Kad ir koki kūrinių Jonutytė beatliktų, ji kiekvieną iš jų nuspalvina temperamentingomis, individualiomis spalvomis. Imli įvairių kompozitorių stiliams bei režisierių idėjoms solistė dažnai dalyvauja įvairiuose tarptautiniuose festivaliuose, atlieka soprano partijas, kuriose spalvingai pateikia išimenančias vaidmenų traktuotes. Jonutytė yra teatro pažiba, gerai pažįstama daugeliui teatro mylėtojų. Sunku būtų surasti pastatymą, ku-

riame artistė nebūtų dalyvavusi. Vilniaus nacionaliniame operos ir baleto teatre dirbanti jau beveik 20 metų, Laima yra atlikusi daugiau nei dvidešimt vaidmenų. Paskutiniai jos vaidmenys – Mari „Skrajojančiame olande“, Ievutė „Daliuje“, žavioji Hana Glavari „Linksmojoje našlėje“. Ypač įstrigę jos sukurti ryškūs vaidmenys: Suzuki operoje „Madam Butterfly“, Karmen – operoje „Carmen“, Polina „Pikų damoje“, Ana „Vienos kraujyje“ ir daugelis kitų. Kiekvienam vaidmeniui nepakartojamo individualumo suteikia aksominio tembro dainininkės balsas, grakšti sceninė išvaizda, temperamentas, muzikalumas bei artistiškas. Kaip pati Laima teigia, vaikystėje turėjusi dvi svajones: tapti gydytoja arba dainininke. Dėl didelio noro dainuoti jau nuo mažų dienų ji pasirinko dainininkės specialybę ir, anot jos, nė karto nesigailėjo.

Kalbant apie Jonutytės atliekamus kūrinius,

Renginio organizatorė R. Žukaitė, Vilija Naujokaitienė (fortepijonas), dainininkė L. Jonutytė ir ambasadorius J. Paslauskas.

Kraštutinis feminizmas

Atkelta iš 2 psl.

atmesti Dievą ir Jo Sūnų Jėzų Kristų, tapusį žmogumi ir aiškiai apreiškusį Kūrėjo ir Tėvo dėsnius žmonėms. Štai kurie dėsniai yra atakuojami.

1. Laisvė ir autoritetas. Dievas sukūrė žmogų laisvą apsispręsti, bet Jo noras tegali būti tik toks: kad žmogus pasirinktų Jį. Jis yra visko šaltinis, taigi – ir jo laimės. Autoritetinga Dievo valia žmogaus nevaržo, bet jį išaukština. Dievo autoritetu įsteigta institucija, Kristaus Bendrija (Bažnyčia), remiasi Jo autoritetu, užtat jos vadovai yra Jam atsakingi, kad atitinkamai vadovautų ir nepiktnaudžiautų Jo vardo autoritetu. Du tūkstančius metų trukusioje istorijoje Kristaus Bendrijoje buvo visko: tikri Jo sekėjai, sekdami Juo, atliko nuostabius darbus, kokių niekas kitas neatliko. Tačiau buvo ir Jo nesekusių – Jį išdavusių ar tik Jo vardu prisidengusių. Nuo Judo Iskarijoto, kryžiuočių ir kitų – ne Kristaus tiesą ar meilę, o tik savo dvasinį skurdą parodžiusių.

2. Kristaus dvasingumas. Dievo Sūnus tapo žmogumi, kad žmonės taptų Dievo įvaikiais. Žmogaus Idealas tėra vienas – Dievo Sūnus. Jis

yra tiesus Kelias į Dievą. Daug yra būdų, kaip Jį sekti.

3. Tikrasis moteriškumas krikščionybėje. Priešingai, krikščionybėje Dievas (sukūręs Mariją) dovanuoja žmonijai Moterį, Jam pačiam ir žmonėms visiškai pasišventusią ir atsidavusią Mergelę ir Motiną, kurios vaisingu pavyzdžiu krikščionybės istorijoje įvairiai atsiskleidžia kitos moterys. Pavyzdžiui, tikroji Marija Magdalieta, sumani, net popiežiams patarinėjusi Katarina Sienietė, visiems, o ypač vargšams tarnavusi motina Teresė iš Kalkutos, už savo kūdikio išlikimą gyvybę atidavusi Gianna Molla, taip pat – mūsų tautietė, Sibiro kančiose nepalaužiama, iki mirties ištikima Kristui Adelė Dirsytė.

4. Lytis krikščionybėje. Kūrėjas davė žmogui visas jam reikalingas galias. Viena iš jų – lytis, kurios pagrindinis tikslas perduoti gyvybę vaikams, bet taip pat – patirti džiaugsmą susituokusiems, dalyvaujant Dievo kūrybiniame veikime. Tai nuo pradžios buvo apibūdinta Dievo apreiškime (žr. Pradžios knygą Šventajame Rašte), tik

reiktų nepamiršti ir antrosios koncerto dalyvės Vilijos Naujokaitienės, kuri dainininkei pritarė švelniais fortepijono garsais. Vilija Naujokaitienė studijavo Lietuvos muzikos akademijoje fortepijono specialybę. Nuo 2000-ųjų muzikantė gyvena New Yorke ir dirba dviejose ypač gerai vertinamose Manhattano muzikos mokyklose: Special Music School ir Lucy Moses School. New Yorke lietuviai Viliją girdėjo akompanuojant Violetai Urmanai.

Nuskambėjus paskutiniam koncerto kūriniui, publika dar neskubėjo atsiseikinti. Visi vienas per kitą prašė pakartoti bent vieną iš mėgstamų kūrinių. Po ilgų derybų buvo apsisota ties lietuvių liaudies daina „Ant kalno klevelis stovėjo“, kurią solistė atliko, pritariant gausiam būriui žiūrovų.

Jaukią ir šiltą vakaro nuotaiką padėjo kurti ir koncerto organizatorė, New Yorke Lietuvių Bendruomenės pirmininkė Ramutė Žukaitė, kuri su linksma gaidelė pristatė dainininkės atliekamus kūrinius. Ramutės teigimu, koncerto pelnas bus skiriamas Aušros Vartų bažnyčios išsaugojimui New Yorke mieste. Ji su ašaromis akyse širdingai padėjo ne tik dainininkei, bet ir visiems susirinkusiems ir prisidėjusiems prie šio gražaus darbo, saugant bažnyčią nuo sunaikinimo. □

kartais pačioje Bažnyčioje primiršta, o neseniai vėl nuostabiai šviesiai apibūdinta popiežiaus Jono Pauliaus II *Kūno teologijoje*.

Dan Brown teįrodo kraštutinio feminizmo bergždumą

Kraštutinis feminizmas yra egoistiškai tuščias: jis atmeta ar ignoruoja motiniškumą, ir žmogiškai prigimtinį, ir dievop kryptantį – dvasinį. Dėl to Dan Brown, net propaguodamas „šventą moteriškumą“, nesugebėjo giliau pavaizduoti netgi moters, kurios vardas Sofija (gr. „išmintis“). Nepamirškime, kad autorius ją „pristato“ kaip Jėzaus įpėdinę ir palikuonę! Ji – viduje tuščia, vyrui tik kūnu patraukli. Tad „Da Vinčio kodo“ romanas užsibaigia tik jos ir Langdono susitarimu netrukus susitikti Milane „smagiai“ praleisti laiką.

„Angelai ir demonai“

Anksčiau išspausdintos Dan Brown knygos „Angelai ir demonai“ nauja istorija 2009 m. gegužės pradžioje buvo pradėta rodyti kino ekrane Amerikoje ir Europoje, taip pat Lietuvoje. Kuo ji panaši, kuo ji skiriasi nuo „Da Vinčio kodo“? Į tuos klausimus atsakysiu kitu straipsniu. □